

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ : 4 | 2017

Της Αικατερίνης Μάτση, Εισαγγελέως Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης

Μας τέθηκε το ακόλουθο ερώτημα από τη Δημόσιο Κατήγορο Θεσσαλονίκης: εάν η διάταξη του άρθρου 556 ΚΠΔ έχει εφαρμογή και σε πταισματικές παραβάσεις που επισύρουν ποινές κράτησης και προστίμου και σε θετική περίπτωση, εάν η διαταγή της αναβολής εκτέλεσης θα δίνεται από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών ή το Δημόσιο Κατήγορο.

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων, η γνώμη μας είναι η ακόλουθη:

Κατά τη διάταξη του άρθρου **549 παρ.1 ΚΠΔ**, “Για την εκτέλεση της απόφασης φροντίζει αυτεπαγγέλτως ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατήγορος του δικαστηρίου που την έχει εκδώσει, ενώ σε όσα Πταισματοδικεία δεν υπάρχει δημόσιος κατήγορος (άρθρ. 27) για την εκτέλεση φροντίζει ο πταισματοδίκης”. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου **556 ΚΠΔ**, όπως η περ. δ' αντικ. με το άρθρο 19 Ν.2721/1999 και η περ. στ' προστέθηκε με το άρθρο 28 Ν.3772/2009 “Η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής μπορεί να αναβληθεί: α) αν η γυναίκα που καταδικάστηκε διανύει τους δύο τελευταίους μήνες της εγκυμοσύνης της ή γέννησε πρόσφατα, ωστόυ περάσουν 3 το πολύ μήνες από τον τοκετό, β) αν το δικαστήριο που καταδίκασε πρότεινε να δοθεί χάρη, γ) στην περίπτωση του άρθρου 430 παρ. 2, δ) αν η ποινή δεν υπερβαίνει τα δύο έτη για αποδεδειγμένες οικογενειακές ή επεγγελματικές ανάγκες και έως έξι το πολύ μήνες ε) στην περίπτωση του άρθρου 429 παρ. 3 και στ) αν η ποινή έχει μετατραπεί σε χρηματική και δεν καθίσταται δυνατή από τον συλληφθέντα η εξαγορά της, λόγω μη λειτουργίας της αρμόδιας προς είσπραξη δημόσιας υπηρεσίας. Η αναβολή, για το αναγκαίο προς καταβολή της εξαγοράς της ποινής χρονικό διάστημα, διατάσσεται, έστω και προφορικά, από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών του τόπου συλλήψεως. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η διαδικασία και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι απαραίτητη για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής”. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου **559 ΚΠΔ**, όπως η περ. β' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52 Ν.3160/2003, “την αναβολή και τη διακοπή της εκτέλεσης της ποινής τη διατάσσει: α) στην περίπτωση β' του άρθρου 556 το δικαστήριο που έχει εκδώσει την καταδικαστική απόφαση, β) στις περιπτώσεις των άρθρων 555 και 556 στοιχ. α', το δικαστήριο των πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου κρατείται εκείνος που

καταδικάστηκε γ) στις περιπτώσεις της 1ης παραγράφου στοιχ. α΄ περίπτωση πρώτη του άρθρου 555, καθώς και στις περιπτώσεις γ΄ και δ΄ του άρθρου 556, ο εισαγγελέας που είναι υπεύθυνος ή εποπτεύει την εκτέλεση, με αιτιολογημένη διάταξή του, δ) στην περίπτωση της 7ης παραγράφου του άρθρου 557 το δικαστήριο των εφετών στην περιφέρεια του οποίου κρατείται ο κατάδικος, αποτελούμενο από πέντε μέλη”.

Εξάλλου, κατά το άρθρο **51 ΠΚ** όπως η παράγραφος 1 τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ.2 Ν.3189/2003, “Ποινές στερητικές της ελευθερίας είναι η κάθειρξη, η φυλάκιση, ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ο περιορισμός σε ψυχιατρικό κατάστημα και η κράτηση”.

Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα: 1) από το συνδυασμό των διατάξεων 556 ΚΠΔ και 51 ΠΚ, συνάγεται ότι μπορεί να αναβληθεί κατά τους όρους του 556 ΚΠΔ μόνο στερητική της ελευθερίας ποινή, τέτοια δε είναι και η κράτηση, όπως ρητά διατυπώνεται στο άρθρο 51 ΠΚ. Εφόσον λοιπόν μπορεί να αναβληθεί υπό τους ειδικότερους όρους του άρθρου 556 η εκτέλεση της ποινής της φυλάκισης, συνακόλουθα, είναι δυνατόν να αναβληθεί υπό τους ίδιους όρους και η εκτέλεση της ποινής της κράτησης. Άλλωστε η αναβολή εκτέλεσης είναι ένα δικονομικό μέτρο που λειτουργεί υπέρ του καταδικασθέντος. Εφόσον λοιπόν προβλέπεται από το νομοθέτη η βελτίωση της θέσης του καταδικασθέντος για βαρύτερο έγκλημα (πλημμέλημα), είναι πρόδηλο ότι είναι δυνατή και η βελτίωση της θέσης του καταδικασθέντος για ελαφρύτερο έγκλημα με μικρότερη ποινική απαξία όπως είναι το πταίσμα. 2) Περαιτέρω, και δοθέντος ότι ρητά ορίζεται στο άρθρο 556 ΚΠΔ ότι είναι δυνατή η αναβολή εκτέλεσης της ποινής μόνο σε ποινές στερητικές της ελευθερίας, παρέπεται ότι δεν είναι δυνατή η εφαρμογή της διάταξης αυτής σε χρηματικές ποινές, συμπεριλαμβανομένου και του προστίμου.

Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος, για το εάν η αναβολή εκτέλεσης ποινής κράτησης δίνεται από τον εισαγγελέα ή το δημόσιο κατήγορο η γνώμη μας είναι ακόλουθη: Στο άρθρο 559 ΚΠΔ καθορίζεται πότε είναι αρμόδιο το δικαστήριο (και ποιο δικαστήριο) και πότε ο εισαγγελέας για να διατάξουν την αναβολή ή την αναστολή εκτέλεσης της ποινής. Ο εισαγγελέας είναι αρμόδιος (άρθρο 559 στοιχ.γ') να διατάσσει με τη διαδικασία του άρθρου 560, την αναβολή ή διακοπή της εκτέλεσης, στις περιπτώσεις που ασκήθηκε αίτηση ακύρωσης της απόφασης, στις περιπτώσεις αποδεδειγμένων οικογενειακών ή επαγγελματικών αναγκών του κρατούμενου, καθώς και στη περίπτωση που η ποινή έχει μετατραπεί σε χρηματική

και δεν είναι δυνατή η εξαγορά της λόγω μη λειτουργίας της αρμόδιας προς είσπραξη δημόσιας υπηρεσίας. Στις περιπτώσεις που είναι αρμόδιος ο εισαγγελέας σύμφωνα με το άρθρο 559 στοιχ. γ, να διατάξει την αναβολή εκτέλεσης της ποινής, μπορεί να διατάξει αυτήν και αυτεπαγγέλτως, χωρίς αίτηση κανενός, με εξαίρεση την περίπτωση δ' του άρθρου 556 (αναβολή για αποδεδειγμένες οικογενειακές ή επαγγελματικές ανάγκες), στην οποία επιλαμβάνεται μόνο μετά από αίτηση του καταδίκου και η αναβολή σ' αυτή τη περίπτωση διατάσσεται με αιτιολογημένη διάταξη του εισαγγελέα που εποπτεύει την εκτέλεση της ποινής (άρθρο 559 περ.γ ΚΠΔ). Στις περιπτώσεις που η αίτηση του καταδικασθέντος δεν γίνει δεκτή εν όλω ή εν μέρει, επιτρέπεται σ' αυτόν να προσφύγει στο δικαστήριο όπου υπηρετεί ο εισαγγελέας. Λόγοι προσφυγής μπορεί να είναι η εσφαλμένη ή αναιτιολόγητη απόρριψη ή η παροχή ανεπαρκούς χρόνου κλπ., ενώ στο ίδιο δικαστήριο μπορεί να παραπέμψει την αίτηση και ο εισαγγελέας, αν αμφιβάλλει ή διστάζει να αποφασίσει για μια από τις περιπτώσεις αρμοδιότητας του. Περαιτέρω τη φροντίδα για την εκτέλεση της απόφασης έχει ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατήγορος που είναι τοποθετημένοι στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Στα πταισματοδικεία που δεν έχουν δημόσιο κατήγορο, την επιμέλεια εκτέλεσης έχει ο πταισματοδίκης (άρθρο 549 παρ.1 ΚΠΔ). Ο αρμόδιος για την εκτέλεση της καταδικαστικής απόφασης με την οποία επιβάλλεται στο καταδικασθέντα ποινή στερητική της ελευθερίας, εκδίδει, μόλις καταστεί η απόφαση αμετάκλητη, εντολή που απευθύνεται στην αστυνομική αρχή. Η παραγγελία εκτέλεσης είναι διοικητική πράξη (ΑΠ 1076/1979 ΠοινΧρ Λ, 152 – Γνωμ.ΕισΕφΘεσ 2/2000 ΠοινΧρ ΝΑ,89). Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι ενώ η παραγγελία φυλάκισης (κατ' άρθρο 549 παρ.1 ΚΠΔ) είναι διοικητική πράξη, και ως τέτοια, δίδεται σε περίπτωση καταδίκης σε κράτηση ή πρόστιμο από τον δημόσιο κατήγορο, αντίθετα, από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 559 φαίνεται ότι η αναβολή εκτέλεσης του άρθρου 556 ΚΠΔ, δίνεται από τον εισαγγελέα που είναι υπεύθυνος ή εποπτεύει την εκτέλεση και εκδίδεται προς τούτο αιτιολογημένη διάταξη (άρθρο 559 στοιχ. γ ΚΠΔ). Ωστόσο, μολονότι δεν προβλέπεται ρητά η αρμοδιότητα του δημόσιου κατήγορου να δίδει αναβολή εκτέλεσης της ποινής κράτησης επί πταισμάτων, θεωρούμε ότι εγκαθιδρύεται τέτοια αρμοδιότητα από το γεγονός ότι η βούληση του νομοθέτη είναι η υποκατάσταση του εισαγγελέα από τον δημόσιο κατήγορο στη διαδικασία εκδίκασης των πταισματικών παραβάσεων. Ειδικότερα επισημαίνεται η διάταξη του άρθρου 49 ΚΠΔ, από την οποία προκύπτει ότι ως προς τα πταισματα, τα δικαιώματα

και καθήκοντα του εισαγγελέα Πλημ/κών ανήκουν στο δημόσιο κατήγορο. Έτσι, τη ποινική δίωξη επί πταισμάτων, δηλαδή επί αδικημάτων όπου ο νόμος απειλεί ποινή κράτησης ή πρόστιμο, ασκεί ο δημόσιος κατήγορος, η μήνυση γίνεται στον εν λόγω, ο οποίος κινεί τη δίωξη δι' απευθείας εισαγωγής στο ακροατήριο πάντοτε, ή θέτει τη μήνυση στο αρχείο σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 43 αν είναι ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης ή νομικά ή ουσιαστικά αβάσιμη, αναβάλλει τη ποινική δίωξη κατ' άρθρο 44, ή απέχει απ' αυτή κατ' άρθρο 46, απορρίπτει την έγκληση κατ' άρθρο 47 με δικαίωμα του εγκαλούντος να προσφύγει στον εισαγγελέα Πλημ/κών (άρθρο 48). Επομένως είναι σαφής η βούληση του νομοθέτη να αναθέσει το σύνολο των καθηκόντων του εισαγγελέα στο δημόσιο κατήγορο στη διαδικασία εκδίκασης των πταισματικών παραβάσεων, γεγονός που ενισχύει την άποψη ότι και στο στάδιο της εκτέλεσης των ποινών που επιβλήθηκαν για πταισματικές παραβάσεις, ο δημόσιος κατήγορος ασκεί τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του εισαγγελέα Πλημ/κών.

Εν κατακλείδι, ο δημόσιος κατήγορος είναι κατά τη γνώμη μας αρμόδιος να διατάξει την αναβολή εκτέλεσης απόφασης Πταισματοδικείου, με την οποία επιβλήθηκε στον καταδικασθέντα κράτηση, σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 556 ΚΠΔ.

Θεσσαλονίκη 4-9-2017

Η Εισαγγελέας

Ανατερίνη Μάτση
Εισαγγελέας Πρωτοδικών